

Grške armade prodirajo naprej na vseh frontah

Pogradec, strateška italijanska baza, padla. Diktator Mussolini premešal poveljstvo in vrge nove čete v Albanijo. Angleški in grški letalci bombardirajo pomorske prehode, skozi katere dobivajo Italijani bojni material. Britska vojna mornarica kontrolira Sredozemsko morje. Nov nemški napad na Southampton

ATENE, 2. dec.—Grške čete prodirajo naprej na vseh albanijskih frontah od jezera Ohrida na severu do Premietia na jugu. Vrhovno poveljstvo je naznanilo okupacijo Pogradca na južni strani jezera Ohrida. V spopadih, ki so se vršili za posest te strateške baze, so Italijani utrpeli ogromne izgube.

Vojni plen, ki je prišel Grkom v roke, vključuje veliko število topov, tankov, strojnih pušk in drugega materiala. Grki so izvajali prvo bitko na morju, ko je grška krizarka potopila italijansko podmornico in poškodovala dve drugi ladji.

BELGRAD, 2. dec.—Poročila iz krajev v bližini albanske vojne meje se glase, da so grški bralci odobrili vse italijanske napake na svoje pozicije v pokrajini Leskovec. Grki so zasedli tudi vse hribe na severni strani jezera Ohrida.

LONDON, 2. dec.—Nemške bombe so sinoči in danes jutraj ponovno padale na Southampton, važno angleško pristanišče. V Londonu priznava, da so bombe zanele požare in povzročile veliko škodo. Koliko ljudi je bilo ubitih in ranjenih, ni znano.

Rim, 30. nov.—Diktator Mussolini je premešal vrhovno poveljstvo in vrge nove čete v Albanijo, da ustavi prodiranje Grkov. General Alfredo Cuzzoni je bil imenovan za vojnega podministra in podnačelnika armadnega štaba. Namignjeno je bilo, da bo general Ubaldo Soddu, poveljnik italijanske oborožene sile v Albaniji, odstavljen.

Rimska radiopostaja je naznanila, da je bilo prodiranje grških čet v Albanijo ustavljeno. Tri italijanske divizije, katerim poveljuje general Carlo Geloso, so odbile grške naskoke na svoje pozicije v južnem delu Albanije. V sektorju pri Korinju, kjer operira deveta armada pod poveljstvom generala Vardellina, je vse mirno. Letalski minister poroča o napadu na vojaške baze na grškem otoku Krfu.

Atene, 30. nov.—Angleški in grški letalci so bombardirali pomorske prehode, skozi katere dobivajo Italijani bojni material. Grške čete se vedno prodirajo naprej v Albanijo. Angleške in grške bombe so padale na Porto Eddo in Durazzo, albanski luki, in Elbasan, oporišče v Albaniji.

Srdite bitke se nadaljujejo v dolini Argyrokastrona, zadnje italijanske baze v južni Albaniji. Grške čete so zasedle vse italijanske pozicije. Grki se konsolidirali postojanke v severnem in centralnem sektorju albanske fronte.

London, 30. nov.—Ofenziva britske vojne mornarice na Sredozemskem morju je preprečila miriranje novih prometnih poti s fašistično oboroženo silo v Afriki, kar pomeni, da je to morje pod angleško kontrolo. Varnostni minister je uradno naznanil, da je bilo šest italijanskih bojnih ladij poškodovanih v bitki pri Sardiniji.

Angleška zmaga na morju in kontrola Krete, grškega otoka,

Eksplodizija ubila 31 rudarjev

Trupla 28 žrtev prinešena na površje

Cadiz, O., 2. dec.—Trupla 28 rudarjev, ki so izgubili življenja v eksploziji plina, ki se je zgodila petek prijetila v premogovniku Ohio & Pennsylvania Coal Co., so bila včeraj prinešena na površje. Eksplozija je zajela 31 rudarjev, okrog sto pa se jih je rešilo. Trupla treh žrtev se še nahajajo v premogovniku.

John Owens, predsednik rudarskega distrikta UMWA, je dejal, da je nesreča posledica zanikrnosti kompanije, ki ne skrbi za varnost rudarjev. Avtoritete so odredile preiskavo.

Mašina še vedno kontrolira ADF

Progresivne grupe v manjšini

New Orleans, La., 30. nov.—Očitno je, da Ameriška delavska federacija ne bo podvzela nobenih korakov, da iztrebi raketirje, ki imajo vodilna mesta v nekaterih unijah. Pokazalo se je, da je bila konvencija zaključena, da bo stara mašina še nadalje kontrolirala federacijo. Progresivne grupe so brez moči proti tej mašini.

To dejstvo je bilo demonstrirano, ko je mašina zavrgla resolucijo glede odstranitve raketirjev iz unij ADF, katero je predložil David Dubinsky, predsednik unije International Ladies Garment Workers. Namesto te je bila sprejeta druga, ki je izražala le pobožno željo, da uniže same iztrebijo raketirje iz svoje srede.

George E. Browne, predsednik unije filmskih operatorjev in odrskih delavcev, o katerem je znano, da je s tistih stihov s čikaškimi gangeži, je bil izvoljen za člana eksekutivnega sveta ADF. Delegatje oblačilne unije so se vzdržali glasovanja v znak protesta.

Policjska stavka v Sanghaj

Sanghaj, 30. nov.—Skoro vse trgovine v mednarodni naselbini so zaprle vrata v bojazni pred ropi, ki je zastavljalo 3000 kitajskih policajev. Policaji zahtevajo zvišanje plače in večje odmerke riža. Zaradi stavke je naselbina ostala brez protekcije.

sta odrezali Italijo od Egejskega morja in Dodekaneških otokov, kjer so važne baze. Angleški letalci so bombardirali italijanske oporišča v Libiji in Somali. Bombe, katere so vrgli, so povzročile ogromno škodo.

Domače vesti

Pionir umri ob Pacifiku

Valley, Wash.—Pred kratkim je tu umrl slovenski pionir Frank Strojani v starosti 81 let, rojen v Smledniku pri Kranju. V Ameriki je živel 52 let in on poklicu je bil zidar. Zapušča ženo, dva sinova in hčer.

Iz države Iowe

Albia, Iowa.—Na zahvalni dan sta se tu poročila Robert Gibb in Helena Kristof. Helena je hči Franka Kristofa, tajnika društva 163 SNPJ in ona je tudi članica. Mlada zakonca si uredita svoj dom v Muscantine, Iowa, kjer je Bob zaposlen. Upanje je, da zdaj tudi on pride v naše društvo. Obilo sreče!

Clevelandske novice

Cleveland.—Podružnica Progresivnih Slovencev v Collinwoodu je imela zadnji petek, soboto in nedeljo razstavo ročnih del in druge raznoterosti v Slovenskem delavskem domu. Dne 27. nov. je umrla Mary Poljanec, roj. Markel, stara 50 let in doma iz Pozerina nad Škofjo Loko. V Ameriki je bila 27 let in tu zapuša moža. Dva bandita sta pozno zvečer udrla v gostilno Julije Marolt in odnesla \$35 v gotovini. Avto je povozil 13-letnega Andreja Milheca in mu zlomil nogo. Odpeljali so ga v bolnišnico. Frank Hribar in John Andolske sta odprla novi gostilni v naselbini. V Mestni bolnišnici je te dni umrl Leopold Pucelj, star 46 let in doma iz Sodražice pri Ribnici. V Ameriki je prišel pred 28 leti in tu zapuša dva brata.

Finski predsednik resigniral

Parlament bo imenoval naslednika

Helsinki, Finska, 30. nov.—Kiosti Kallio, finski predsednik, je resigniral zaradi slabega zdravja. On je star 68 let in bolezni ga muči že več mesecev.

Politični krogi pravijo, da bo parlament kmalu imenoval naslednika. V poštev prideta feldmaršal Mannerheim in premier Risto Rytty. Zakon, ki je bil sprejet pred enim letom, določa, da parlament imenuje naslednika. Termin Kallia je imel poteci čez dve leti.

Vlada je storila nadaljnje korake glede nasiljevanja prebivalcev, ki so se morali umakniti iz pokrajini, katere je Finska odstopila sovjetski Rusiji po zaključitvi vojne. Vprašanje rehabilitacije teh dela oblasti velike preglednice.

Venezuelski diplomat obsojen v zapor

Washington, D. C., 30. nov.—Pedro Manuel Arcaya, bivši venezuelski poslanik v Washingtonu, je bil spoznan za krivega podžiganja revolte in obsojen na šest let zopora na obravnavi pred venezuelskim sodiščem v Caracasu. Tako se glasi poročilo, ki ga je prejel ameriški državni departament.

Dva reporterja izgnana iz Turčije

Istanbul, Turčija, 30. nov.—Turške avtoritete so odredile izgon H. Specka, dopisnika ameriške časopisne agencije United Press, in B. Hodgsona, poročevalca londonskega lista News Chronicle.

Francija nastopila proti profitarjem

Bombe povzročile veliko škodo v Havru

Vichy, Francija, 30. nov.—Petainova vlada je odločno nastopila proti profitarjem in navijalcem cen. Zapretila je, da bodo vsi aretirani in postavljeni pred sodišče. Vsi, ki bodo spoznani za krive, bodo obsojeni v zapor in plačev denarne kazni.

Akcija je posledica odpora trgovcev, med katerimi jih je mnogo, ki nečejo priznati, da so cene podvržene kontroli. Policija in posebni vladni agentje so dobili oblast nadzirati profitarjev in navijalcev cen.

Pariz, 30. nov.—List Le Havre je objavil članek z dovoljenjem nacijskih avtoritet, ki opisuje posledice angleškega bombardiranja Havra, francoskega pristanišnega mesta ob Atlantiku. Prvi napad na to mesto je bil uprizorjen 14. septembra in temu je sledilo več drugih.

Članek priznava, da so bombe, katere so vrgli angleški letalci, povzročile ogromno škodo. Na tisoče prebivalcev je pobegnilo iz mesta v hribe, ki obkrožajo luko. Na stotine ljudi se je zateklo v tunele, kjer so varni pred bombami. Članek dalje pravi, da so bombe porušile veliko število hiš, bolnišnic in spomenikov.

Blokada je težak udarec Italiji

Fašistična ekonomska struktura omajana

Washington, D. C., 30. nov.—Poročilo federalnega poljedelskega departamenta, ki je bilo pravkar objavljeno, kaže, da je angleška pomorska blokada strahovit udarec Italiji. Poročilo bazira na podatkih, katere je prejel departament o položaju v Italiji od ameriških diplomatov. To pravi med drugim, da bo Italija izčrpala svoje zaloge bombaža v tem letu in zaloge drugega blaga v nekaj mesecih. Italija je šla v vojno s piliimi rezervami v pričakovanju, da bo konflikt kmalu končan.

Angleška blokada je bolj kot kateri koli drugi faktor omajala italijansko gospodarsko strukturo. V normalnih časih je Italija dobivala okrog 84 odstotkov uvoza po morju. Ta uvoz je šel skozi Gibraltarsko ožino, katero kontrolira Velika Britanija.

"Blokada je ustavila uvoz kave, mesa, masti, olja in drugih potrebščin," pravi poročilo, ki ga je sestavil dr. William Hazen na podlagi prejetih podatkov. "Italija ne more dobiti kavčuka, volne, surovega bombaža in ne žitnih izdelkov. Odmerki olivnega olja, masti in masla so bili drastično znižani. Pomanjkanje drugih potrebščin je veliko in znamenja so se že pokazala, da je polom italijanske ekonomske strukture blizu."

Ameriški poslanik konferiral s španskim diktatorjem

Madrid, 30. nov.—Ameriški poslanik Alexander Weddell je imel razgovor s diktatorjem Francom. O čem sta govorila, ni znano. Istočasno je imel angleški poslanik Samuel Hoare konferenco s španskim zunanjim ministrom Sumerjem.

Press, in B. Hodgsona, poročevalca londonskega lista News Chronicle.

HITLERJEVI AGENTJE NA DELU V MEHIKI

Naciji organizirali protiameriške demonstracije

VOJAŠKI ČASTNIK USTRELJEN

Mexico City, 30. nov.—Izgledi, ki so nastali, ko je Henry A. Wallace, izvoljeni ameriški podpredsednik, došel v glavno mesto Mehike, da se udeleži cemonij v zvezi s ustoličenjem novega mehiškega predsednika Camacha, so bili delo petokoloncev. Znano je, da ti podžigajo sovražstvo proti Združenim državam v Mehiki in da skušajo uničiti harmonijo med ameriški narodi.

Isti elementi, ki so podžigali nemire po predsedniških volitvah v Mehiki, so imeli prave vmes pri izgredih v glavnem mestu. Samo ena država je, ki lahko upa, da bo imela koristi od možnega nesporazuma med Ameriko in Mehiko. Ta država je nacijska Nemčija, ki pod diktatorjem Hitlerjem dela v smislu načela, da konfuzija in sumničnjenje, sovražstvo in nezaupanje so lego za propagando proti demokraciji. Hitlerjeva peta kolona je provocirala izgrede v glavnem mestu Mehike, da uglavni pot totalitarizmu.

Hitlerjevi agentje so izbrali generala Juana Almazana, poraženega predsedniškega kandidata, za orodje. Njegov napad na Rooseveltovo administracijo, ko je ta priznala Camacha za predsednika Mehike, so nacijski izkoristili za hujskanje proti Ameriki.

Naciji so razpečali na tisoče letakov s pozivom na prebivalce, naj stoje za Almazano, ki se je izrekel za izločitev ameriškega vpliva v Mehiki. Nekateri letaki so se glasil: "Mehiško ljudstvo, vstani!" in "Mehiška ne sme trpeti ameriškega vmešavanja v svoje zadeve."

V demonstracijah, ki so se vršile pred ameriškim poslaništvom, so se slišali vzkliki: "Amerika je izdala Almazana" in "Proč z Wallacejem." Nekaj oseb je bilo ranjenih v demonstracijah, v katerih je drhal metala kamenje na poslopje ameriškega poslanštva.

Major Guillermo Garcia Gallegos, poveljnik vojaške garnizije v Mexico Cityju, je bil sinoči ustreljen, ko je skušal udreti v urad komunistične stranke. Policija je potem aretirala 75 oseb in zasegla tri puške, petnajst revolverjev in strelivo.

Armada narasla na 535,885 mož

Washington, D. C., 30. nov.—Število ameriške oborožene sile se je povečalo na 535,885 mož s prostovoljci in onimi, ki so morali stopiti v armado na podlagi zakona obvezne vojaške službe, po poročilu, ki ga je pravkar objavil vojni departament. V smislu načrtov bo ameriška armada štela 1,200,000 mož na 30. junija prihodnjega leta.

Osem ubitih v eksploziji plina

Toppenish, Wash., 30. nov.—Osem ljudi je izgubilo življenje, trinajst pa je dobilo težke poškodbe v eksploziji plina, ki se je pripetila v skladišču Richey-Gilbert Co. Preiskava je ugotovila, da je plin uhajal iz pokvarjene cevi. Skupina 20 delavcev je zapustila skladišče nekaj minut pred eksplozijo in si rešila življenje.

Unija CIO preklicala stavko

Stavkarji odobrili kompromis

New Kensington, Pa., 30. nov.—Stavkarji, člani unije aluminijevih delavcev, včlanjene v Kongresu industrijskih organizacij, so odglasovali za končanje stavke proti Aluminum Company of America, ki je trajala en teden. Vsi se bodo vrnil na delo v pondeljek na podlagi novega dogovora, ki sta ga sklenili unija in kompanija.

Stavka je bila končana s kompromisom, katerega so delavci že odobrili. Ta določa premostitev nekega delavca, ki ni hotel plačati uniji zaostale članarine v vsoti \$12, v drugo tovarno. Stavka, v kateri je bilo prizadetih čez sedem tisoč delavcev, je bila oklicana, ko je kompanija odbila zahtevo unije, da mora odslavit dotičnega delavca.

Washington, D. C., 30. nov.—Nizja zbornica je poslala poročilo, da je Vultee Aircraft Co., Downey, Cal., ponudila zvišanje plače delavcem pred oklicem stavke, kar pa je unija avtvalnih delavcev odklonila. Poročilo je podal kongresnik Jennings Randolph, demokrat iz Virginije. Če bi bila unija sprejela ponudbo, bi se letni dohodki delavcev zvišali za \$1,140,000.

Federalni justični tajnik Robert H. Jackson je dejal, da so stavko provocirali komunisti, kar pa so uradniki unije zanikali. Stavka je trajala dvanaest dni.

V nizji zbornici so bili zastavljeni predlogi glede odprave stajk v industrijah, ki izdelujejo letala, orožja, strelivo in bojni material. Roosevelt se je nedavno izrekel proti sprejetju načrtov v kongresu glede odprave pravice do stavk.

Eksplodizija razbila japonski vlak

Cez sto oseb ubitih in ranjenih

Sanghaj, 30. nov.—Čez sto ljudi je bilo ubitih in ranjenih, ko je bila proga železnice, ki spaja to mesto z Nankingom, pogrnana v zrak s dinamitom in so vagoni zgrmeli v globino pri Sučovu, 50 milj od Sanghaja. Na vlaku so se nahajali japonski in kitajski uradniki, ki so se nameravali udeležiti ceremonij v Nankingu v zvezi s podpisom "mirovne pakte" med Japonom in kitajskim režimom, kateremu načeluje Wang Cingvej, orodje japonskih militaristov.

Omenjeno železnico operirajo japonske vojaške oblasti od okupacije Nankinga v decembru l. 1937. Cingvej je prej poslal telegramu generalu Kaišaku, vrhovnemu poveljniku kitajske oborožene sile in načelniku vlade v Cungkingu, s pozivom, naj se poda in kooperira z Japonci. Slednji je poziv ignoriral.

Bivši francoski premier v Ameriki

New York, 30. nov.—Bivši francoski premier Camille Chautemps je došel sem na parniku Excambion. Kaj je njegova misija, ni znano. Chautemps je povedal, da je zapustil Vichy pred štirimi meseci in da so ga na potovanju nadlegovali španjski in angleški uradniki. V razgovoru z reporterji je bil premiser dejal, da Američani ne smejo napačno soditi francoskega ljudstva. Duša tega ljudstva se ni spremenila. Francija se bo ponovno dvignila na svojo prejšnjo pozicijo in upam, da ji bo Amerika pomagala.

RUMUNSKI DIKTATOR SKUŠA ZATRETI REVOLTO

Glavno mesto pod vojaško kontrolo

NAVALI NA ŽIDOV-SKE TRGOVINE

Ruše, Bolgarija, 30. nov.—Topniško grmenje se je slišalo na tej strani reke Donave iz Giurgija, rumunskega obmejnega mesta. Potniki, ki so dopeljli sem iz Rumunije, pripovedujejo, da skuša diktator Ion Antonescu zatreti revolto gardistov z oboroženo silo. Ti so povedali, da so gardisti pobili na stotine oseb v Bukaresti in drugih rumunskih mestih.

Gardisti uprizorjajo navale na židovske trgovine. Več židov je bilo ugrabljenih v Ostrovi. Bitke so v teku v sedmograških mestih. Sem dospelo poročilo, ki pa še ni uradno potrjeno; pravi, da je kralj Mihail pobegnil v Jugoslavijo. On je star 18 let in na prestol je prišel, ko so gardisti izgnali kralja Karola, njegovega očeta, iz Rumunije.

Bukarešta, Rumunija, 30. nov.—Bukarešta je pod militarniško kontrolo, odkar je vojaška divizija dospela v glavno mesto, da pomaga pri "vzdrževanju reda" po krvavi čisti, v kateri je bilo mnogo vodilnih osebnosti prejšnjega režima umorjenih. Trije voditelji Zelenne garde, nacijske organizacije, ki je odgovorna za umore, so konferirali s diktatorjem Ionom Antonescuem.

Nekaj ur prej so nemške čete, ki so bile nastanjene v provinčnih krajih, vkorakale v glavno rumunsko mesto, kjer gardisti še vedno love svoje sovražnike. Gardisti odprto izvajajo diktatorja Antonescuja kakor tudi Horija Simo, svojega lastnega voditelja.

Nemške čete so dospale v Bukarešto iz Plotstija in drugih krajev. Vsi oddelki nemških vojakov so bili mobilizirani za takojšnjo akcijo. Uradni komunikacije grozi s smrtno kaznijo morilec bivšega premierja Jorge in bivšega finančnega ministra Madgerauja, če bodo ujeti.

Poročilo, ki pa še ni bilo potrjeno, pravi, da je bilo nadaljnjih 20 pristavcev bivšega kralja Karola postreljenih v distriktu Ploesti. Nekaj gardistov, ki so sodelovali v čisti, v kateri je bilo poklanih 64 političnih jetnikov, je izvršilo samomor.

Diktator Antonescu je apeliral na vojaške častnike, naj vzpostavijo red. Neka vest pravi, da je moral diktator imenovati Rada Mironovica, izdajatelja glasila Zelenne garde, za policijskega načelnika v Bukaresti. Diktatorjev apel je podprl tudi Sima, načelnik Zelenne garde.

Juliu Maniu, vodja kmetske stranke; Ion Gigurti, bivši premier, in George Bratianu, bivši vodja stare liberalne stranke, se nahajajo v vladnih poslopih, katere stražijo vojaški oddelki.

Švedska ne dobi ameriških letal

Washington, D. C., 30. nov.—Švedska ne bo dobila 140 bojnih letal, katere je naročila v Združenih državah, pri Vultee Aircraft Co. Vladni krogi so naznanili, da bodo ta letala do stavljena Kanadi. Dovoljenje za prevoz letal v Kanado je bilo že izdano. Vladne avtoritete so pojasnile, da Švedska ne more dobiti letal, katere je naročila, ker je možnost, da bi prišla v nacijske roke.

PROSVETA
THE ENLIGHTENMENT
GLASLO IN LASTNINA SLOVENSKE NARODNE
PODPORNE DRUŽINE

Organ of and published by Slovene National Benefit Society

Narodnina za Zdravne drave (even Chicago), in Kanado
\$3.00 na leto, \$1.00 za pol leta, \$1.50 za četrt leta; za Chicago
in Cleveo \$7.50 za celo leto, \$3.75 za pol leta; za inozemstvo
\$9.00.

Subscription rates for the United States (except Chicago)
and Canada \$6.00 per year, Chicago and Cleveo \$7.50 per year,
foreign countries \$9.00 per year.

Cene prispevkov po dogovoru. Rokopisi dopisov in nemarostnih
članov se ne vračajo. Rokopisi literarne vsebine (družice, po-
vesti, drame, pesmi itd.) se vrnejo polijateljju le v slučaju,
če je priložil poštino.

Advertising rates on agreement. Manuscripts of communi-
cations and unsolicited articles will not be returned. Other
manuscripts, such as stories, plays, poems, etc., will be returned
to sender only when accompanied by self-addressed and stamped
envelope.

Naslov na vse, kar ima stik s listom
PROSVETA
2857-58, 59, Lawrence Ave., Chicago, Illinois

MEMBER OF THE FEDERATED PRESS

Glasovi iz naselbin

Uspeh Zarjinega koncerta

Cleveland. Zarjin koncert z opereto "Srce in denar" je na zahvalni dan zelo lepo uspel, pa naj bo v moralnem ali materialnem oziru. Vsi pevci in igralci so se postavili, posebno pa mladina. Po pravici povedano, da smo ne samo veselili, marveč tudi ponosni na naše fante in dekleta pri naši soc. Zarji. Upam in želim, da bodo nadaljevali v tako lepi slogi v ponos sebi, staršem, naselbinu in pokretu.

Prilo je spet mnogo ljudi. Poleg starih naših posetnikov — starih korenin — je prišlo tudi veliko novih ljudi, takih, ki smo jih videli le redko pri nas. Bili so bolj zaljubljeni v samostojno Zarjo (sedaj Glasbena matica). Ker pa se je dala preseliti od klerikalev za denar in šla peti na čast vnebovstje brezmadežne Mitere božje tisti "Oratorij", je s tem izgubila veliko naprednih ljudi kot podpornikov. In ti ljudje so prišli in bodo še prišli k nam, ker naša Zarja je stanovitna pa trdna kot skala na delavskih principih. Jaz jim (Glasbeni matici) vseeno želim uspeha, sem pa zadovoljen kakor so tudi drugi, da so opustili ime "Samostojna Zarja," do katerega niso bili nikdar upravičeni.

Torej koncert naše Zarje se je dobro obnesel, in to v splošno zadovoljstvo občinstva. Bilo je več posetnikov tudi iz zunanjih naselbin, kot iz Girarda, Toleda (družina Stofa), iz Strabana, Pa., Barbertaina. Tudi naš dober prijatelj Jože Irman iz Akrona je bil med nami. In vsi smo bili veseli in zadovoljni, tako da bi se nas bil od veselja nazadnje kmalu še revmatizem oprijel. Saj ni prav nič čudnega, ko je toliko prijateljev skupaj. In vedeti je treba, da zahvalni dan je Zarjin dan, in ta dan je samo enkrat v letu.

Naglasna hvala vsem vam, ki ste prišli. Pridite tudi drugo leto in bo še lušno in prijazno. Vsa priredba se je izvršila mirno, brez vsakega prepira ali žaljenja. Videli smo ljudi, samo veselih obrazov. Bil je res lep večer. Kuharice, natakariji, prodajalci "čipsov" in vsi drugi delavci so bili na svojem mestu. Tudi vam vsem lepa hvala — uradna zahvala še pride. Lahko se še vedno reče in zapiše, da soc. klub št. 27 in njegov pevski zbor Zarja sta še vedno faktorja v clevelandski naselbini, čeprav sta rdeča.

Anton Jankovich,
zastopnik.

Presenečenje

Verona, Pa. — Želiva poročati, kako so naju otroci, sorodniki in prijatelji iznenadili 16. nov., na dan najine 25-letnice zakonskega življenja. Zvečer prideta hčerka in zet in naju prosita, naj gremo v "night club" za nekaj časa, da se malo razveselimo, da ne bova doma spala za najino 25-letnico. Privolila sva in se odpeljemo do mr. in mrs. Jagodnik, da tudi ona gresta z nami. In res gresta.

Peljemo se z avtom in pride mo do poslopja, kjer so bili zbra-

ni najini prijatelji. Ko vstopimo, zagledava najina dva sinova, sorodnike in prijatelje, ki naju pozdravijo s "surprizom". Nisva vedela, ali naj greva naprej ali nazaj. Toda ni bilo dosti časa za razmišljanje, kaj po naju pride mr. in mrs. Porovne, ki naju odvedeta pred "škvajerja" Freda Mrakiča, da naju zopet poroči. Nisva se mogla ustavljati. Nato je bil vprašan očka Anton Leskovec, ki je imel v roki debelo palčo, če bo dal hčerko še za nadaljnjih 25 let. Priklinal je in midva sva bila zadovoljna.

Tako je bila zaključena srebrna poroka in muzikantje so začeli igrati vesele poskočnice, da smo se vrteli kakor najboljši plesalci. Ne smeva pozabiti kuharice, ki so skuhale in spekle tako okusna jedila; miza je bila polna vsakovrstnih dobrot, tudi tistega ni manjkalo, ki rado po grlu teče. Ko se razgledava po dvorani, sva videla, da je bila okinčana s srebrnimi vejicami in srebrnim papirjem, na mizi pa je bil šop belih lilij in na njih 25 srebrnih dolarjev. Zraven je stal lep zavoj, iz katerega se je svetilo ono, kar ljudje rabijo, da si v usta nosijo. In še več drugih daril. Vam vsem skupaj se prav iz arca zahvalima za vašo darila in za trud.

Anton in Frances Trud,
člana SNPJ.

Volitve v premogarski uniji

West Newton, Pa. — Dne 10. dec. se vrše volitve uradnikov rudarske unije UMWA, tako za glavni urad kot tudi za distriktne urade. V našem, to je v 5. distriktu, kandidira za distriktnega nadzornika naš človek in član SNPJ, zelo zmožen, delaven in pošten član lokalna 2353 in več let tudi njegov predsednik. In to je Viktor Povirk iz Yukona. Viktor je jako ugleden in upoštevani pri vseh, ki ga poznajo. Tudi okoliške lokalne unije so sklenile na svojih sejah, da ga bodo volili v ta urad, obenem pa ga članstvu priporočajo.

Rojaki, v zapadni Pennsylvaniji nas je veliko slovenskih premogarjev in mislim, da smo upravičeni, da je tudi eden naših v distriktnem uradu. To lahko dosežemo, če boste glasovali za Viktorja Povirka 10. dec. Na konvenciji UMWA 1. 1938 je bil toliko delaven, da je o njegovih predlogih pisal tudi list Pittsburgh Press. Tudi letos je bil delegat na konvenciji naše organizacije.

Tisti, ki me poznate, veste, da ne pretiravam. Viktorja Povirka priporočam edino z namenom, da v prvi vrsti izboljšamo uradništvo naše UMWA, kar bo nam samim v korist. Obenem bi z njegovo izvolitvijo njemu samemu dali malo priznanja za delo, ki ga je že izvršil za dobrobit delavstva, kakor bi mu tudi s tem odprli pot še do bolj pomembnega urada, kjer bi s svojo poštenostjo, zmožnostjo in neustrašenim delom lahko še veliko koristil.

Premogarji v 5. distriktu! Priporočite Viktorja Povirka svojim rojakom in tudi drugim sodelavcem, naj glasujejo zanj 10. decembra. Josip Jovan.

Delavska delegacija s petico, katero je podpisalo 100,000 oseb v prilogi zaprtim uradnikom unije krznarskih delavcev, v uradu federalnega justičnega tajnika.

Poročilo zastopnika

Hermine, Pa. — V zadnjem dopisu sem omenil, da se podam v Strabane na priredbo Cankarjeve ustanove iz Clevelanda. V soboto zvečer ni izgledalo, da bo velika udeležba na veselici in tudi ni bilo kaj posebnega, nekaj morda vsled tega, ker je bila še druga veselica tisti večer v naselbini, drugič pa je bilo tudi vreme zelo neugodno. Tisti, ki smo bili tam, smo vztrajali pozno čez polnoč, nato pa smo se razšli z upanjem, da bo prihodnji dan boljša udeležba. In tako je tudi bilo.

S par Clevelandčani sem se podal na počitek h gostoljubni družini Bartoljevi. Tam smo še malo pokramljali in šli k počitku. Z menoj sta bila Tony Perušek, ki je drugi dan imel težko vlogo v igri, kot tudi njegov prijatelj Turkman.

Zjutraj sem šel v štiri milje oddaljeni Meadow Lands in ne zaman. Mary Gruden je ponovila naročnino, čeprav se ni bila potegovala, kakor tudi družina Uniček, na Cankarjev glasnik pa L. Gross in v Strabanu Viktor Vodišek, prejšnji dan pa je obnočila Prosveto Amalia Ceanik, kakor tudi mrs. Tomšič, mrs. Miodofar, Jos. Bostjančič, mrs. Čadež in mrs. Smrdel. Tako sem bil torej manj v skrbeh, kako bom kril stroške, ki nastanejo, če gre človek 60 milj daleč.

V nedeljo ob 2. pop. sem se vrnil v Strabane, oziroma me je pripeljal sin Andyja Martinčiča. V dvorani je bilo že vse živahno in je izgledalo, da bo velika udeležba. Sestal sem se z zastopnikom Prosvete iz Johnstowna Fr. Cvetanom, kot tudi z Jankovihem in Peternelem. Torej smo bili kar štirje potovalni zastopniki skupaj, ampak sreča sem jih posamezno.

Igra se je pričela še dosti točno. Navzoče sta pozdravila John Koklich iz Strabana in Louis Kafferle iz Clevelanda. Takoj v prvem prizoru se je videlo, da bo igra zanimiva. Tone Perušek in Josephine Turk sta svojo ljubezensko vlogo, pomešano s petjem kot je sedaj moderno, dobro izvršila, kakor tudi njuni

starši — Milan Medvešek kot "Kozoglav" in Anton Eppich kot "Buceglav". Zadnji je res pravi komedijant. Tako je tolkel "marš einz" po odru kot bi šele danes prišel iz avstrijske armade, Milim, da ima še Hitler malo takih, ki bi se tako postavili; tudi škoda, da ga Charlie Chaplin ni poznal, da bi ga porabil v svojem filmu "Diktator". Tudi Medvešek je svojo vlogo dobro izvršil in zagovarjal srbo- in rusofilstvo. Well, tisti, ki smo bili v Ameriki ob času prve svetovne vojne in med ljudmi, smo videli veliko takih prizorov.

V drugem delu so bile pevske točke, ki so zelo razveselile navzoče, kar je bilo videti iz aplavzov. Plut in Belle imata še vedno take glasove kot smo jih slišali 1. 1929 na Yukonu, le da sta še bolj izpopolnjena in izvežbana. Precej nas je navdušil John Lube. Ako bi ta rojak imel priliko pohajati glasbeno šolo, bi lahko postal še slaven pevec. Občinstvo je takoj v prvem nastopu kvarteta postalo pozorno nanj; pozneje je nastopil sam in je na željo občinstva moral še ponoviti. Zanimiva pevka je tudi Tončka Simčič. S Plutom sta se v duetu prav lepo obnesla. Pevce je spremljala na klavirju Molly Plut.

Med točkami so bili govori v prilogi CU po L. Zorkotu, Kaferletu in tudi Milan Medvešek jo je pogodil o hlapcu Jerneju. Resnično so bile tiste besede. Pri tožbe posameznika ne pomenijo nič, z nasiljem tudi nič ne opraviš, le v združenju je moč. Če v organizaciji te bodo gospodarji spoštovali. Cankarjeva povest o hlapcu Jerneju je še danes na mestu in resnična — mogoče še bolj kot takrat, ko jo je pisal. In med nami je dosti takih obrabljenih starčkov, kakor jih je bilo tudi v Strabanu.

Ta igra naj bi se ponovila še v kakem drugem kraju. V okraju Westmorelandu bi jo lahko uprizorili, če bi se zavzela federacija SNPJ. Po programu smo se precej časa zabavali. Veliko ljudi je prišlo tudi iz sosednjih naselbin. Videl sem celo našega znanega br. Selaka iz Star Cityja, W. Va. Segli smo si v roke z mnogimi prijatelji iz več kot tucat naselbin — br. J. Pirc iz Midwayja mi je še prinesel naročnino za Prosveto, ko sem sedel v dvorani. Končno smo se poslovili, tako tudi z navdušenimi delavci za dobrobit človeštva iz Clevelanda, nakar sem prisledel k Jacku Ambroziču in smo se odpeljali proti Moon Runu, kjer sem prenočeval.

Naslednji dan sem obiskal nekaj Moonrunčanov, nato šel v Cliff Mine in Imperial. V teh naselbinah so mi ponovili naročnino mrs. Pistotnik, Mike Reanik, Jos. Zitko na Prosveto in Frank Bogataj na Proletarca, na farmah pa Gorenčevi in Korkal. Prvi me je pripeljal nazaj na Imperial, kjer sem prenočeval pri Jamnikovih. V Bridgevillu pa sta ponovila Prosveto tajnik John Nemanich in L. Marusieh.

Podal sem se še v Sygan, ker sem hotel videti, kako napreduje delo pri povečavanju Sloven- (Dolje na 2. strani.)

Peklenska simfonija groze

Londonski dopisnik švedskega dnevnika "Nya Daglight Allehanda" poroča svojemu statu vtise o bombardiranju angleške prestolnice in pravi:

Severni del hiš ob Temzi, ki je bil že v polodanjskih urah razdejan po nemških bombnih napadih, so začeli najprej izpraznjevati. Pr bivalstvo, ki je stanovalo v bližini ondote industrijskih naprav, je dirjalo k vozovom, da bi ušlo peklenakemu trusu. Ko se je ob mrku nemški napad ponovil, je vse drlo v zakl. niča. Bombe so začele treskati na zemljo, akoro istočasno, ko so zatulile alarmne sirene.

Novinar se je skušal prebiti proti južni strani reke in je na ta način došel v bliž. dokov. Ambulančni vozovi in gasilci so j. jali sem in tja ten so zvonili, da so se j. ljudje mogli umikati v stran. Nepristano padale bombe. Prišel sem do vogala neke ul. ce, kjer me je zadržal gasilski voz. V nasle. njem trenutku je bil vogal posnet. Ostali so še kupi peska opeke, ometa in razvaline.

Videl sem vžigalno bombo, ki je zadel. na ki rezervoar v plinarni, pravi dopisnik. Tod razdejanje bombe samo ob sebi še ni bilo t. liko hudo. Mnogo huji je bil pekleni tr. ki so ga povzročali protiletalski topovi in p. potanje letal v zraku. Vse skupaj se je z. kakor pekleniška simfonija nepopisne groz. Ko sem došel v londonski Westend, se mi z. delov kakor da sem se zdrnil iz straš. sanj. Veliki deli devetmilijonskega mesta s. morali doživeti grozo in strahote vojne, medt. ko drugi okraji sploh še niso okusili njene tr. gike.

Mešana hrana je najprimernejša

Ze od jeseni 1938 dela raziskovalec K. Wagner poskuse z vitaminom. Deset pacie. tov mu je bilo v to svrhu na razpolago in z. je učenjak svoje eksperimente začasn. zaklj. čil.

Do nedavno so delali poskuse s tem vitamin. samo pri živalih, Wagner pa se je odloč. i eksperimente na ljudeh. Namesto vitamina A jim je dajal večje količine vitaminov B in C. Rezultati, ki jih je dosegel s svojimi posk. usi, zelo zanimivi. Vsi bolniki so pridobili n. težji. To pa je trajalo samo 188 dni. Po t. času je začela teža pacientov naglo padat. Poskuse je Wagner zaključil po 293 dneh, j. je začel bolnike pitati z umetnim vitaminom.

Bolezen, do katere je prišlo zaradi poman. kanja vitamina A, ni imela za posledico sam. fizično oslabelost, marveč tudi prilagoditve oč. sa na temo. Wagnerjevi bolniki so bili 28kr. manj občutljivi za temo kakor normalni lju. je. Tudi pretakanje krvi po žilah se je pol. nilo in število belih krvnih teles je močn. padlo.

Profesor Wagner prihaja zdaj do naslednj. zaključkov:

Pomanjkanje vitamina A povzroča obolen. zaradi slabokrvnosti. Vitamin A se nahaja maslu, jetrih in sveži povrtnini. Pri mešan. hrani ga človek dobi dovolj, zato je ta nač. prehrane najprimernejši za sodobno človešt. vo.

Bacil otroške paralize so našli

Sef državnega bakteriološkega inštituta n. Svedskem, profesor Karel A. Kling, je p. nedavnim odkril bacil otroške paralize, ki g. doselej še nihče ni poznal. Odkritje tega bac. la je za medicino zelo velike važnosti, ker j. ta strahovita otroška bolezen zahtevala vsak. leto na stotine mladih žrtev.

Profesor Kling meni, da dobe otroci paral. iz indirektno, kakor na primer tifus, kolero a. dizenterijo z uživanjem okužene vode, mleka ali sadja. Sicer ni izključeno direktno oku. zanje, vendar se to zgodi zelo redko. Ker so z. našli zavratnega povzročitelja te bolezni, šved. ski zdravniki upajo, da bodo kmalu našli t. zdravila, s katerimi bodo paraliz. lahko uspeš. no zdravili.

Pred dvajsetimi leti

(Iz Prosvete, 2. decembra 1920)

Domače vesti. Eksekutiva JRZ je sklicala četrti redni zbor, ki se vrši v Chicagu okro. novega leta 1921.

Delavske vesti. Znižavanje mezd in omeje. vanje obratov po vsej Ameriki.

Iz inozemstva. Irski civilna vojna se je raz. širila na Anglesko.

Sovjetska Rusija. Lenin je informiral Lij. narodov, da so sovjeti naredili mir po vse. Rusiji.

(Dolje iz prve kolone.)

dali Rooseveltu mandat, naj skrbí, da ta demo. kracija ostane živa, zdrava in močna. Roose. velt sam ne more ničesar storiti — je pa dol. nost onih, ki verujejo v demokracijo, da stoj. dan in noč na straži in odločno pobijajo bur. bonsko svojat na eni, komunistične zarotniš. na drugi strani in vse zgačuje na aredi.

Voditelj jeklarake unije na konferenci po oklicu stavke proti Crucible Steel Co. v Midlandu, Pa.

Glodanje z dveh strani

Se nikdar ni bila ameriška demokracija v tako resnem položaju kot je danes. Položaj ni toliko resen zaradi zunanje nevarnosti kolikor je vsled notranjih intrig, izpodkopavanj, privatnih izkoriščevalskih interesov in drugih zmešnjav.

Večina ameriškega ljudstva — in ta večina predstavlja tudi večino ameriških delavcev in malih farmarjev — je pri volitvah 5. novembra pooblastila Franklina D. Roosevelta, naj na znotraj nadaljuje s socialnim zakonodajstvom v prid široki ljudski masi, na zunan naj pa skrbí, da bo ameriška demokracija oborožena in dobro pripravljena na vsako obrambo pred totalitarskimi diktatorji in da Anglija dobi vso pomoč v materialu, ki ga potrebuje za obrambo svoje zadnje postojanke evropske demokracije.

To dejstvo, ki je tako jasno, da bolj ne more biti, pa ni po volji raznim manjšinam republikanških in demokratskih burboncev in vseh mogočih "apizarjev" in intrigantov, ki izrabljajo vsa sredstva, da bi oslabil in izpodkopali socialne reforme novega deala ter ovirali načrt obrambe. Ne, ni jim po volji — in najmanjšega dvoma ni, da bodo nadaljevali z nagajanjem in sabotiranjem načrta obrambe in pri tem bodo na vse načine izrabljali zase opozicijo pacifiističnih idealistov, ki nehoti in nevede pridno sodelujejo s temi zločinskimi elementi.

Na enem ekstremu so kapitalistični izkoriščevalci, ki vidijo v načrtu obrambe priložnost za novo prešanje dobičkov, na drugem ekstremu so pa komunacijski saboterji, ki operirajo pod krinko delavskih interesov in hujskajo nevedne delavce na teroristične čine; dočim prvi vidijo v vseh aktivnih unionistih "komuniste" in vsako pošteno delavsko gibanje jim je je "rdeča zarota" — drugi v vse prizadevanje za obrambo demokracije "kapitalistična zarota iz Wall streeta."

Sleheri delavci, ki je iskreno za demokracijo, mora ogorčeno obsoditi prve kakor druge, kajti kapitalistični izkoriščevalci in komunacijski terapisti so najboljši notranji zavezniki Hitlerja — ti so ameriški trojanski konj in srce pete kolone...

Med tema dvema ekstremoma je cela vrsta zgagarjev, ki napeljavajo vodo na mlin temu in onemu ekstremu. Vidimo jih na primer v kongresu, kjer neprestano prisegajo na demokracijo od nožnega palca do temena — v isti sapi pa zahtevajo odpravo stavke, češ da je obramba v nevarnosti, če bodo delavci lahko stavkali, na drugi strani pa ne vidijo stavke fabrikantov, katerim se nič ne mudi s produkcijo letal, dokler jim niso njihovi dobički zasigurani! Ti zgagarji dajejo delo komunacijem, ki vsak čas izživajo nepotrebne stavke, če le dobe toliko naivnih delavcev, da jim nasejdejo.

Med te zgagarje spada tudi kongresnik Martin Dies, ki še vedno išče komuniste tudi tam, kjer jih ni in jih nikdar ni bilo — tudi pod Rooseveltovo posteljo včas pogleda — na nacije in fašiste v Ameriki se je pa spomnil šele zadnje čase in pri iskanju nacijskih saboterjev in špionov je tako neroden (ali pa nagaja), da išče one, katerim je federalna policija že davno za petami. Skratka je Martin Dies s svojimi preiskavami neameriških aktivnosti — velika cokla za federalne organe in s svojimi eskapadami naredi več kvara kot koristi. Značilno je to, da je Diesov odsek zadnje dni spravljal v javnost 500 strani debelo "belo knjigo" o protifameriški propagandi in v vsej tej knjigi sta samo dva kratka stavka o klerofašističnem gibanju "fathra" Coughlina in njegovih krščanskih frontnikov!

Bistvo demokracije je, da pušča svojim sovražnikom proste roke, naj jo davi in dreza, z nožem kolikor hočejo. Demokracija se zanaša na svojo življenjsko silo, ki je tako močna, da prenese najhujše udarce. Ampak največja in najmočnejša življenjska sila ima svoje meje. Demokracija je — ljudstvo, ki je toliko prenese kolikor prenese posamezniki, ki v demokracijo verujejo in so jo pripravljeno braniti. Nekje mora biti meja.

Ameriška demokracija je v resnem položaju, za ta njen položaj so pa prihodnja štiri leta odgovorni oni milijoni posameznikov, ki so (Dolje v zadnji koloni.)

POLOM

EMILE ZOLA

(Se nadaljuje.)

Zdaj tudi Maurice ni več dvomil. Razločno je bil spoznal moža, ki so ga v tabornišku pri Muehlhausenu izpustili zaradi pomanjkanja dokazov; ta človek je bil Golijat, bivši hlapec starega Foucharda v Remillyu. Ko se je kmet naposled odločil odpreti vrata, je bilo zaman vse izkivanje po pristavi; Alžaban je bil izginil — isti plavi orjak z dobrodušnim obrazom, ki ga je general Bourgain-Desfeilles prejšnji večer zaman izpraševal in vprico katerega je med jedjo v svoji popolni brezskrbnosti sam vse izdal. Nedvomno je skočil fant skozi okno na zadnji strani hiše, ki so jo našli odprto. Tudi okolico so preiskali brez uspeha: najsi je bil človek še tako velik, izginil je bil kakor dim.

Le s tem, da je odvedel tovariša v stran, je mogel Maurice preprečiti, da v svojem obupu ni preveč govoril tovarišem o svojih žalostnih razmerah.

"Streliš božja! S takšnim veseljem bi ga bil zadavil! ... Pravkar sem prejel to pismo, ki me je še bolj razljutilo nanj."

In ker sta bila nedaleč od pristave sedla za kozolecem na tla, je Honore pomolel svojemu bratranču tisti list.

Stara historija je bila, ljubezen Honoreja Foucharda do Silvine Morange, ki so ji delali ljudje zapreke. Ona, rjavolaska z lepimi poniznimi očmi, je bila še kot dete izgubila svojo mater, dninarico, ki je delala v tovarni v Raucourt in je bila tamkaj zapeljana; doktor Dalicamp, njen kum iz mladosti, je bil res da vselej pripravljen kumovati otrokom nesrečnic, ki jim je pomagal pri porodu, si je bil izmislil, da jo spravi pod streho pri starem Fouchardu kot dekle. Stari kmet, ki je iz dobičkalnosti postal mesar in je s svojim mesom kroknjaril po dvajsetorici sosednih občin, je bil res da trd skopuh in brezobziren, krutosrčen človek; toda mogel je nadzorovati deklico, in ona, če bi delala, je imela vsaj kaj jesti. Na vsak način pa je bila varna pred tovarniško razuzdanostjo.

In tako je seveda prišlo, da sta se domači sin in mlada dekla zaljubila drug v drugega. Honoreju je bilo takrat šestnajst. Silvini dvajset let, in ko jih je imela ona šestnajst, je bil on dvajset let star; prišel je k žrebanju, in ves srecen zaradi svoje visoke številke, je sklenil vzeti Silvino za ženo. Zaradi redke poštenosti Honorejeve, ki je bila vtemeljena v njegovi premišljeni in mirni naravi, ni bilo med njima drugega kakor tuintam strasten poljub ali vroč objem na skednju. Ko pa je izpregovoril o ženitvi, je ta z ogorčeno trdovratnostjo izjavil, da mora prej ugonobiti njega, očeta; pri tem je mirno obdržal deklico v hiši, nadejaje se, da bosta zadovoljna, če ostaneta skupaj; in da se stvar poleže. Še dve leti sta se mlada človeka obožavala in želela drug drugega, ne da bi se dotaknila med seboj. Nato pa sin vled gregega prepira z očetom ni mogel več ostati v hiši. Šel je k vojakom, poslal so ga v Afriko; stari pa je obdržal dekle, ki je bil z njo zadovoljen, pri sebi. In takrat se je zgodilo tisto strašno: Silvina, ki je bila prisegla, da hoče čakati, se je našla nekega večera, štirinajst dni kasneje, v rokah hlapca, ki je bil pred par meseci nastopil službo. Bil je to tisti Golijat Steinberg, Prus, kakor so ga klicali, velik človek dobrodušne zunanosti, kratkih plavih las in širokega rdečega, vselej smehljajočega se obraza, tovariš in zaupnik Honorejev. Ali je nemara stari Fouchard iz lakavosti našel povzročil oskrnitev svoje deklet? Ali pa

ROMAN IZ VOJNE L. 1870-71

Preložil VLADIMIR LEVSTIK

jo je hlapec napol posilil, trudno od plakanja in bolno od žalosti? Ona sama ni več vedela kako je bilo; in ko se je začutila mater, je vaa poražena sprejela nujnost možitve z Golijatom. Ta se je zmerom smehljaj in ni rekel da, ni rekel ne, le dan poroke je odlagal do otrokovega rojstva. Takrat pa, dan pred porodom, je nenadoma izginil. Kasneje so govorili, da si je polskal službo na drugi kmetiji, v bližini Beaumonta. Tri leta so bila tačas minila, in to uro ni dvomil nihče več, da je bil Golijat, ta dobri fant, ki je s tako lahkim srecem spravljal dekleta v nesrečo, eden tistih številnih ogleduhov, s katerimi je Nemčija preplavljala naše vzhodne pokrajine. Ko je Honore v Afriki izvedel, kaj se je zgodilo, je moral za tri mesece v bolnico, kakor da ga je zadel v tilnik pik puščavskega solca ter ga položil na posteljo. O kakšnem dopustu ni nikdar govoril; ni se hotel vrniti v domovino, iz strahu, da ne bi tam videl Silvine in njenega otroka.

Topničarju so drhte roke, ko je Maurice čital pismo. Bilo je od Silvine, prvo, edino, ki mu ga je sploh kdaj pisala. Kakšno čustvo ji je velelo, njej, molčeci in ponižni, ki so se njene lepe črne oči v svojem neprestanem suženstvu včasih navdajale z izrazom trde odločnosti? Pisala mu je prosto, da ve, da je šel v vojsko, in da jo — ako ga več ne vidi — hudo žalosti misel, da utegne umreti s prepričanjem, da ga ona ne ljubi več. Ona da je vselej ljubila in nikdar nikogar razen njega, in to je ponavljala na štirih straneh v besedah in izrazih, ki so se vračali vsi enaki, ne da bi iskala opravičbe, niti ne, da bi pojasnila, kar se je bilo zgodilo. In nobene besede o detetu; samo slovo, polno neskončne ljubezni.

Maurice, ki ga je bil bratranec nekoč napravil za svojega zaupnika, je bil globoko ganjen od pisma. Dvignil je oči do njega in videl, da joče; objel ga je z bratovsko iskrenostjo:

"Ubogi moj Honore!"

Ali je bil kvartirmojster premagal svojo ganjenost; skrbno je vtaknil pismo v prani žep nazaj ter si zapel suknjo.

"Da, to so reči, ki razburkajo človeku vso notranjost. Ah, da sem mogel zadaviti tega lopova! ... Pa, bom videli."

Trobenčati so dajali znamenje za podiranje taborniške. In morala sta teči, da sta pravčasno dospela do svojih šatorov. Sicer pa so se pripravili za odhod zavlekle, in čete so čakale s teletnjakom na ramah tja do devete ure. Zdelo se je, da navdaja poveljnike čustvo negotovosti; hrabra odločnost prvih dveh dni, v kakršni je 7. armadni zbor prehodil šestdeset kilometrov, je bila izginila. In čudne, vznemirjajoče vesti so krožile od zgodnjega jutra: najprej vest o maršu proti severu, ki so ga bili nastopili ostali trije zbori in na katerem je vodila pot prvega v Juinville, pot petega in dvanajstega v Rethel — brezmiselnost, ki se je dala razločiti le s potrebo po oskrbljenju z živili. Torej so bili opustili smer proti Verdunu; čemu potem ta izgubljeni dan? Najhujše je bilo, da Prusi zdaj niso mogli biti več daleč, kajti častniki so opominjali moštvo, naj ne zaostaja, ker lahko vsak zaostalec pade v roke razglednikov sovražne konjenice.

Pisali so 25. avgusta, in kadar se je Maurice kasneje spominjal Golijatovega bega, je bil trdno prepričan, da je bil ta človek eden tistih, ki so natančno obveščali nemški glavni stan o pohodu chalonske armade in tako povzročili izpremembo fronte pri tretji armadi.

(Dalje prihodnjič)

Na Mihovljem sejem se je zgrnilo v mesto vse od blizu in daleč. Med tolikimi znanimi obrazi je zagledal Marko tudi svojo mater. Markov bogati gospodar je imel kakopak tudi krmo, in mati je sedla med druge sejmarje in si naročila kurje obare in čašo vina. Marko je imel ves dan opravka na dvorišču, izpregal in vpregal je konje sejmarjev. Pa je le utegnil, da je zdaj pa zdaj skočil k materi. Na hitro ji je razodel, kako in kaj je pri hiši, da mu ni nič hudega, da sta gospodar in gospodinja dobra človeka, da ima dovolj jesti, da delo zmaguje in da domotožje plahni. Pokazal ji je tudi denar, ki si ga je že prihranil. Dobil ga je po malem od sejmarjev in drugih ljudi za oskrbovanje njihovih konj. Ponudil ji ga je, a ona je vzela samo štiri dinarje, za brata enega in za vsako sestro po enega.

Sejem je minil, sejmarji so se razšli in z njimi je odšla tudi mati in Marko je ostal spet sam.

Domotožje v njem je res popuščalo. Nič več ga ni grabilo za grlo kakor iz početka, ko ga je prenekaterkrat tako stisnilo, da se je zaril v seno in se izjokal. Novi kraj, novi ljudje, novi znanci so ga dušili, petje in harmonika iz gostilne sta ga omamljala. Ali kaj neki bi ga moglo tako omamljati, da se ne bi več zdrnilo? Ako ne drugokrat, na sveti večer je buknilo z vao silo. In tedaj se je spet oglasila Markova frula, ki je potem vse dni do svetih treh kraljev pomagala njegovim nekdanjim pajdajem od Kolpe koledovati. Nato je do pomladi utihnila, pa je spet zapiskala na Jurjevo in frulala za pastirski praznik na Križovo.

Tako je Marko na novem domu preživel vse do kresa, ko si je neko jutro v čenku nakrenil nogo, da ni mogel nikamor več. Spravili so ga na senik in tam je ležal s svojimi mislimi na domačo vas.

Prav o kresu je to bilo, ko je njegova mati obšla v najlepši obleki Barčico, Zalko in Ančico, sosedja Jela pa svojo Mano. In štiri kresnice z rožami v laseh in s steklenimi korčadami krog vratu, vsaka s svojo cajnico, so gačale kresnikova. Od hiše do hiše so stopicale, pred vsakim pragom so njih nedolžna grla prošila nebo, naj zasuje hišo z vsemi dobrotami. In vsaka hišna gospodinja je v zahvalo vrgla v cajnico svoj dar. Na koncu vasi so izpele zadnjo pesem, pa se počele ozirati, kam bi se krenile, ko pobesi glavo Mana in zašepče: — Kje neki je Marko?

— Daleč — odgovori Barčica. Nana premišlja. — Ali bi moglo do tja in nazaj do noči? —

Barka priklina in že so poletale kresničke iskati Marka. Vse zadihane so obstale šele ko so zagledale, česar niso še nikoli videle. Toliko zidanih hiš in tako velika cerkev! O Bog, kako naj v tem zidovju, kjer živi gotovo na tisoče ljudi, iztaknejo Marka?

Nana pobledi. Tudi ona obupa. Pa se ji oči zasvetijo. — Začnimo pri prvi hiši!

Barčica odkimava. — Tri dni ne pridemo do zadnje hiše.

Najmlajša, Ančica, spodbuja.

Začnimo, ko se nagne dan, pa nehajmo in stečemo domov.

Tudi Zalka je zadovoljna. In naše štiri kresnice že romajo od hiše do hiše. Ljudem se srca odpirajo in cajnice se polnijo.

Nad mostom, med vrati velike zidane hiše stoji spet orjak z dvema otepoma pod nosom, prav tako kakor takrat, ko je prišel Marko. Kresnice pojo. Na vrata pridejo gostje in tudi gospodinja. Gospodinja ti briše oči in dobri brčak smarka. Kresničke morajo dodati drugo in tretjo pesem. Pa umolkne sredi pesmi.

Nana in vleče na uho. — Jezus, frula! — zašepče in dregne Barčico. In že zlete kresnice pod senik in s privzdignjenimi glavami pojo in pojo. Našle so Marka, ki se s težavo spušča po lestvi navzdol.

— To so mi sestre in to mi je sosed — pojasni Marko gospodarju.

— All ti gre na bolje? — vpraša gospodar.

Marko odkima.

Barčica poveši glavo. — Doma bi hitro okrevaj. Mati bi ga ozdravila z rožami in potem bi se vrnil — poprosi.

— Bi! — pritrdi Nana.

— Ho-ho-ho! — se zakrohče

Helping to Keep the Family Healthy

Visiting nurse from tuberculosis association telling mother how to protect the family from disease. This is one of activities made possible in many communities by Christmas Seals.

Krojač je prišel zaman

Človek bi komaj verjel, toda zgodbe se stvari, ki jih še humorist težko opiše, kajti, da pride krojač k zakonskemu možu, ne da bi ga prosil za poravnanje računa, kakor se to nešteto krat dogaja — ne, marveč s prošnjo, naj se ženi ... Toda poslušajte raje zgodbo od njenega začetka do njenega neslavnega konca.

Krojač je vstopil. "Pot k vam, gospod konzul, mi je bila zelo težka," je pričel.

"Običajno, mojster, me vaša pota zelo veliko stanejo."

Krojač se je kar se da ljubeznivo nasmešnil: "Veseli me, gospod konzul, da ste tako dobro razpoloženi. Meni pa žal ni do smeha. Izvršiti moram zelo težko nalogo."

"No, pa jo izvršite."

"Vaša gospa soproga je bila pravkar pri meni," je dejal krojač. "Naročila je živo rdečo večerno obleko. Saj razumete, visoko spoštujem vašo soprogo, duhovita je, visoko kulturna žena in čudovito mladostna. Čast imam, da že skoraj štirideset let šivam vaši gospe soprogi. A žal se mi zdi, da je vaša gospa soproga pozabila na to."

"Kako to, ali sta se sporekla?"

"Nikakor ne," je odvrnil krojač. "Nasprotno, toda vaša gospa soproga pozablja, kako dolgo ji je šivam. Štirideset let — to ni kar tako za ženo, ki rada dobro je in ki se ji jed tudi pozna. Za vašo gospo soprogo bi bila danes na mestu drugačna, recimo diskretnija elegantna obleka. Imam salon, ki je znan daleč okoli. Mi ustvarjamo modo. In zdaj si je dala vaša gospa pri nas delati živorečo žametasto obleko. Živorečo, in povrhu še žametasto. V životu tesno in v bokih ohlapno. Z veliko deško pentljo spredaj. In s kratko jopico z marinarskim ovratnikom. Odgovornosti za tako obleko enostavno ne morem sprejeti. Ne sešijem je. Bila bi polom za moj salon. Pomagajte mi, prosim vas, pomagajte mi!"

Krojač je na svojem stolu zlezal v dve gube. Konzul je strelal z glavjo.

"Toda, kaj naj napravim?"

"Recite svoji soprogi ..."

"Nemogoče je mi reči ženi, da je postala stara ali celo debela."

Krojač je poskočil: "Seveda, nikakor ne, saj vaša gospa soproga ni stara. Saj ima komaj

gospodar. — Pa s takšno nogo? Kam pa? Saj ne prideš do prve hiše!"

Nana moleduje.

— Z vozom bi pa šlo.

— Ho-ho-ho! — bruhne spet gospodar. — Z vozom! Glej jo, glej! Kdo ga bo pa plačal, ah?

— Pa bi poravnali pri plači — se oglasi Marko, in vsaka kresnička že ponuja svojo cajnico. — Pa vse to, kar je notri še zraven — zavrcne vse hkratu.

Gospodinja si spet briše oči, gospodar se pa okrene in hrkne. Potem pa brez besede zapreže, veli kresnicam na voz, Marku pa pomaga sam na sedež poleg sebe. In že švirke po konjih in zakliče ženi:

— Drevi sem nazaj, samo da jih spravim na varno!

In kresničke so zgolele vso pot in spremljala jih je frula, navidez trdi hrust Bikonja je smrkal, žival je pa dirjala, kakor bi čutila, da vozi tako lepo, zlato tovarijstvo.

osem in petdeset let. In obilna! Kdo govori o obilnosti! Okoli bokov meri komaj sto dvajset."

Soprog je nekaj časa molčal, nato pa je dal krojaču roko. "Bom že našel kak način," je dejal tiho. Svoji ženi bom pojasnil, da sem postal prestar, da bi zahajal v družbo s tako mladostno ženo."

Ves čas ko je Eva vtikala v usta bonbon za bonbonom, je stal njen mož pred ogledalom. Ko jo je konzul pred pet in tridesetimi leti spoznal, je tudi jedla bonbone.

"Kaj gledaš v ogledalo, konzul?"

"Mož je stopil k Evi: "Staram se, žena. Guba za gubo se riše v moj obraz, moje čelo postaja višje in ne morem se več znebiti neke utrujenosti."

"Zal, je res," je pritrdila Eva, "star postajaš, konzul."

"No, saj pa tudi nisem več mladenič, lahko bi že bil stari oče."

"Da, lahko bi bil."

"Sklenil sem torej," je zavzdihnil konzul, "da bom od danes naprej dne tak, kakršni so vsi stari ljudje. Prostovoljno se odrekam vsem radostim mladosti, in ne bom se več oblačil po mo-

PONDELJEK, 2. DECEMBRA

di. Kajti ne bi se rad izpostavil nevarnosti, da bi me zasmehovali."

"Prisrčen star možiček bo konzul."

"Hvala ti lepa, Eva. Zdej skrbim samo še eno: Kaj me bodo zasmehovali, mene starega gospoda, če se bom kazal s takšno mladostno gospo, kakor ti? Tvoji rjavi lasje, rdeče ušnice, kratke in pestre obleke. Ljudje bi te zamenjavali z dvasetletnim dekletom. Ali bi ne bila meni na ljubo ...?"

Eva ga je nežno pobožala glavi: "Zelo rada, konzul. Razumem te. Takoj bom poklicala krojača in mu dala drugačna vodila glede moje nove obleke."

Konzul ji je poljubil roko: "Hvala ti, Eva. Vedel sem, da lahko zanesem nate."

Ko je Eva deset minut napoklicala svojega krojača, mu naročila:

"In ker moj mož resnično staja star, bi morda ne bilo v du, če bi se kazala ob njegovi strani kot mlada žena. Zato pravite živorečo žametasto obleko spodaj za pet centimetrov krajšo. Črno pentljo iz tankega spredaj malo večjo, jopico malo ohlapnejšo in naročite, prosim, mojemu frizerju, da pridem tri k njemu, da mi bo rjave lase pobarval v rdečkaste. Na ta način se moj mož ne bo osmejal, ker me bodo ljudje smatrali njegovo hčerko ali vnukinjo ..."

Ali ste naročili na dnevniki "Prosveto"? Podpirajte svoj list!

20 SHOPPING DAYS LEFT

TO BUY UNCLE SAM'S THAT PIPE

BUY CHRISTMAS SEALS

TISKARNA S.N.P.J.

SPREJEMA VSA

v tiskarsko obrt spadajoča dela

Tiska vabila za veselice in shode, vizitnice, časnike, knjige, koledarje, letake itd. v slovenskem, hrvaškem, slovaškem, češkem, angleškem jeziku in drugih

VOĐSTVO TISKARNE APELIRA NA ČLANSTVO S.N.P.J., D. TISKOVINE NAROČA V SVOJI TISKARNI

Vsa pojasnila daje vodstvo tiskarne. — Cene smerne, unijske dele prve vrste

Pišite po informacije na naslov:

SNPJ PRINTERY

2657-59 S. LAWNDALE AVENUE - CHICAGO, ILLINOIS

Tel. Rockwell 4904.

NAROČITE SI DNEVNIK PROSVETO

Po sklepu 11. redne konvencije se lahko naroči na list Prosveto in prijete eden, dva, tri, štiri ali pet članov in ene družine k eni naročnini. List Prosveta stane za vsa enaka, za člano ali nečlano \$6.00 za eno leto naročnino. Ker pa člani še plačajo pri assessmentu \$1.20 za tednik, se jim to prijete k naročnini. Torej sedaj ni vroka, reči, da je list predrag za člano SNPJ. List Prosveta je vaša lastnina in gotovo je v vsaki družini nekdo, ki bi rad čital list vsak dan.

Pojasnimo: Vselej kakor hitro kateri teh članov preneha biti član SNPJ, ali če se preseli proč od družine in bo zahteval sam svoj list tednik, bode moral tisti član iz dotične družine, ki je tako skupno naročena na dnevnik Prosveto, to takoj naznaniti upravnstvu lista, in obenem doplačati dotično vsoto listu Prosveto. Ako tega ne stori, tedaj mora upravnstvo znižati datum za to vsoto naročniku.

Cena listu Prosveto je:

Za Zdrži, drlave in Kanado \$6.00	Za Clcero in Chicago je: \$7.50
1 tednik in..... 4.90	1 tednik in..... 5.10
2 tednika in..... 3.90	2 tednika in..... 5.10
3 tednike in..... 2.40	3 tednike in..... 2.70
4 tednike in..... 1.20	4 tednike in..... 1.50
5 tednikov in..... nič	5 tednikov in..... 1.50

Za Evrope je.....\$9.00

Izpolnite spodnji kupon, priložite potrebno vsoto denarja ali Money Order v planu in si naročite Prosveto, list, ki je vaša lastnina.

PROSVETA, SNPJ, 2657 So. Lawndale Ave. Chicago, Ill.

Priloge pošljite naročnino za list Prosveto vsoto \$.....

1) Ime.....Čl. družina \$.....

Naslov.....

Ustavite tednik in ga pripilite k moji naročnini od sledečih članov moje družine:

2).....Čl. družina \$.....

3).....Čl. družina \$.....

4).....Čl. družina \$.....

5).....Čl. družina \$.....

Mesto.....Država.....

Nov naročnik.....Star naročnik.....

Kresnice iščejo Marka

Tilen Epih

Ko je Marko zaostal žolo, je prišlo tisto, česar se je takó bal, da zadnje dni na paši ni več iskal družine. Ležal je sam kje v trepetajoči seni brez in se ni menil za nič. Pustil je, da so njegovo kravico in nekaj ovac zavrčali drugi in ni več segel po fruli, ki jo je nosil zmerom s seboj v nedrih pod srajco iz hodnega platna in je z njo spremljal sleherni pesemec svojih drugov v bragešicah in družic v belih životkih.

Z glavo naslonjen na belo debló je čakal s priprtimi očmi sanjaril, meril svojo točno vas od jagneda do jagneda, od atrehe do atrehe. Vse je objel od domačega rjavega Kala do Kolpe, vsako vasio, vsako gtežico. Vse je prestel, vsa znamenja po poljih in vse cerkvice po gričih na blizu in daleč.

Tako je jemal slovo, dokler se ni zdrnil tisto jutro, ko je odgnal živino na pašo namesto njega mlajši brat Sime, on pa se je moral umiti in počesati in ko vendar ni bila nedelja, obleci v pražnjo robačo in nove brageše.

Kratek je bil razstanez z domačimi, z mlajšimi sestrami: Barčico in Zalko in Ančico. V ro-

ke so si segli, morda bi si še kaj rekli, pa je prišel ujec Blaž, njih skrbnik. Marko ga ni maral. Njegovih naukov je bil že sit in kar odleglo mu je, ko je iz hiše prišla mati s culo v roki. Tiha, kakor je zmerom bila, je pristopila, ga pokrčila, prišla za roko in izpregovorila z mehkim glasom:

— Zdaj pa na pot, sinko moj, ker pod noč moram biti spet nazaj.

Kraj, kamor je šel služiti Marko, je že poznal. Pred leti je gnil tja z materjo telico na sejem. Fakrat se je pot vlekle, ker se je živinče trgalo in sililo nazaj, tokrat je pa mati priganjala. Spotoma sta bila redkobesedna in samo enkrat sta počivala. Ves čas se mu je še zdelo, da pozna tisti gozdček in tisto njivo in vsako brino ob poti. In vse pred njim je imelo še domače lice, ko je mahoma uzrl kozolec, skednje in pristave, ki jih še ni videl in ko je, kakor bi se razparalo za grinjalo od neba do tal na dvoje, zagledal velik kup stisnjenih hiš in sredi njih velikansko cerkev z zvonom od oblakov, prav tisto, ki jo je videl na semnji dan, in ki mu je še ostala v spominu.

— Tja noter? — vpraša Marko.

— Nak! Tam nad tistim mestom. Tista velika zidana hiša. Tam, kjer stoji pred vrati voz, naložen ne vem s čim. Saj men-

da vidiš, ali ne? Kar naglo bova tam — odgovori mati sunkoma, že vaa upehana.

Marko pokima in hiša in vse njeno stanje naokrog prihaja bliže.

Med vrati obsežne hiše je stavljen mož z velikimi, namrščenimi brki. Marku je šlo na smeh. Kakor bi velikanu pod širokim nosom dva ververiča repa sešil, se mu je zdelo. In ko je govoril z voznikom in se smejal, je otresal z njima na svetu tako kakor vervece. Ko je voznik pogledal, pozdravi mati:

— Dober dan! Pripeljala sem ga — in pokaže na Marka.

— A, tegale? Koliko je pa razkoračenega brčaka z rokami v blačnih žepih.

— Štirinajst jih je dopolnil — odgovori mati in nekam plaho premeri Marka.

— E, potlej pa že, potlej pa. Pozna se mu, da ni imel preveč opravka z žlico, še manj pa z vilicami, no, bo pa pri meni dohitel, kar je zamudil. Kaj ne, fant?

Marka in mater je zabolelo, da sta se spogledala in molčala.

— Ho-ho-ho! — zašliši nato Marko krehot in povabilo: — Kar z menoj, fant, da ti najprej pokažem vilice in šele potem vije, ho-ho-ho!

In tako je Marko vdano stopil pod tajo streho in dobil novega gospodarja.